Lausunto
Valtiovarainvaliokunnan 30.10.2015
kunta- ja terveysjaostolle (KutJ)

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry

Aihe: Hallituksen esitys HE 30/2015 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 ja opiskeluterveydenhuollon tilanne

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry kiittää mahdollisuudesta kommentoida ensi vuoden budjettiesitystä ja erityisesti opiskeluterveydenhuollon tilannetta. Käsittelemme lausunnossamme seuraavia asioita:

1) vuoden 2016 budjettiesityksen vaikutukset opiskeluterveydenhuoltoon
2) opiskeluterveydenhuollon tilanne yleisemmin

1. Vuoden 2016 budjettiesitys ja opiskeluterveydenhuolto

a) YTHS:n vuokratukien poistaminen (Budjettimomentti 29.70.58)

SYL on pettynyt, että valtioneuvosto on päättänyt poistaa budjetissa kokonaan OKM:n avustuksen YTHS:n vuokrakuluihin. Avustus on ollut noin 5% - 10 % YTHS:n rahoituksesta ja sillä on keskeinen merkitys hyvälle opiskeluterveydenhuollolle - tarvitseehan terveydenhuolto aina tilat. Avustuksen poiston vakavin seuraus on se, että samalla poistuu suunnilleen saman verran Kelan avustusta YTHS:lle, sillä sairausvakuutuslaki määrittää Kelan avustukselle prosenttimääräisen enimmäistason, 63 % YTHS:n kokonaisrahoituksesta. Terveydenhuollosta leikkaaminen ei ole kestävää politiikkaa.

Aiempaan vuoteen nähden YTHS:lle vuokrakustannuksiin osoitettavaa avustusta esitetään vähennettäväksi yli kahdella miljoonalla eurolla. Tämä on suora leikkaus opiskelijoiden terveydenhuoltoon. YTHS on toiminnassaan voittoa tavoittelematon ja saa rahoituksensa Kelalta, kunnilta, OKM:lta ja käyttäjiltään eli opiskelijoilta. Nyt tehty leikkaus OKM:n budjettiin kohdistaa säästöpainetta opiskelijaterveydenhuollon palveluihin. Panostamalla opiskeluterveydenhuoltoon panostettaisiin tulevaisuuteen: hyvään kansanterveyteen sekä pitkiin työuriin. SYL esittää hartaan toiveensa, että toimivan yliopisto-opiskelijoiden opiskelijaterveydenhuollon rahoitusta ei enää tulevaisuudessa laiteta ahtaalle.

SYL toivoo valtiovarainvaliokunnalta, että se kirjaisi lausuntoonsa siitä, että opetus- ja kulttuuriministeriön avustus YTHS:lle on tärkeä osa opiskeluterveydenhuollon rahoitusta ja että sen olisi säilyttävä vuodelle 2015 sovitulla tasolla myös tulevina vuosina.

b) AMK-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto

SYL on pettynyt siihen, ettei budjettiesityksessä varattu rahoja AMK-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon toteuttamiselle Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiössä. YTHS:n toimivuutta AMK-opiskelijoille testattiin kesästä 2011 kesään 2014 kahdella paikkakunnalla ja kokeilusta saatiin hyviä tuloksia. Kokeilun perusteella YTHS soveltuu AMK-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestäjäksi.

Olisi ollut erittäin luonnollista ja järkevää, että kokeilun tulokset olisi otettu tosissaan ja laajennettu YTHS järjestämään myös AMK-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto.

2. Opiskeluterveydenhuollon tilanne yleisemmin

SYL näkee laadukkaan, kattavan ja toimivan opiskeluterveydenhuollon erittäin tärkeäksi opiskelijoiden hyvinvoinnin, opiskelukyvyn sekä opintojen sujuvan etenemisen kannalta. Se on lisäksi järkevä investointi: loppuiän kestävä terveyskäyttäytyminen omaksutaan usein opiskelu-iässä ja hyvä opiskelukyky luo pohjan hyvälle työkyvylle.

YTHS:llä on maan paras asiantuntemus opiskeluterveydenhuollosta. Se tuntee opiskelijoiden tilanteen ja sillä on toimiva yhteistyö oppilaitosten kanssa. YTHS tarjoaa palveluja laadukkaina ja samantasoisina ympäri Suomen. Opiskelijat ovat tyytyväisiä YTHS:n palveluihin ja YTHS on kustannustehokas toimija. Verrattaessa esimerkiksi työterveydenhuollon kustannuksiin YTHS selviää huomattavasti vähemmällä.

YTHS toteuttaa opiskeluterveydenhuollon palvelut juuri lain ja asetusten edellyttämällä tavalla: yhtenäisenä kokonaisuutena ja laissa edellytettyihin palveluihin keskittyen. SYL pitää äärimmäisen tärkeänä, että YTHS:n toimintaedellytykset turvataan terveydenhuoltoa uudistettaessa. Mikäli näin ei tehdä, opiskeluterveydenhuolto heikkenee merkittävästi. Jotta toimiva ja laadukas opiskeluterveydenhuolto voidaan turvata jatkossakin, tulee YTHS:n asema varmistaa sekä sote-uudistuksessa että terveydenhuollon rahoitusta pohdittaessa.

a) Sote-uudistus

YTHS toimii tällä hetkellä opiskeluterveydenhuollon järjestäjänä, minkä terveydenhuoltolain 2. luvun 17 § mahdollistaa. YTHS toteuttaa julkista tehtävää, noudattaa julkisia velvoitteita, kuten hoitotakuuta, ja raportoi toiminnastaan suoraan viranomaisille.

- YTHS-malli on kunnille hyvin edullinen, sillä opiskelijat maksavat itse reilut 20 % kuluista ja Kela korvaa noin 60 %. Mikäli yliopisto-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto siirrettäisiin kunnan hoidettavaksi, nousisivat kuntien kustannukset selvästi.
- Opiskeluterveydenhuolto tulee lain ja asetuksen perusteella järjestää yhtenäisenä kokonaisuutena, johon olennaisena osana kuuluu oppilaitoksen kanssa tehtävä yhteistyö. Mikäli opiskeluterveydenhuollolla olisi lukematon määrä eri tuottajia, opiskeluterveydenhuollon kokonaisuus tuskin säilyisi eikä oppilaitoksilla välttämättä olisi halua tehdä yhteistyötä yksityisten terveydenhuollon toimijoiden kanssa.

SYL:n mielestä hyvän opiskeluterveydenhuollon turvaaminen on välttämätöntä, kun tavoitteena on pidentää työuria. YTHS:n asema voidaan turvata kirjaamalla järjestämislakiin vastaavanlainen pykälä kuin on nykyisessä terveydenhuoltolaissa.

b) Terveydenhuollon rahoitus

YTHS:n tulevaisuuden toimintaedellytyksiin saattaa vaikuttaa ratkaisevasti myös se, millaisia linjauksia terveydenhuollon monikanavarahoitusta pohdittaessa tehdään. YTHS ei ole osa sitä ongelmaa, jonka monikanavainen rahoitusjärjestelmä saa aikaan.

Lähdettäessä purkamaan terveydenhuollon rahoituksen monikanavaisuutta on mielekästä keskittyä niihin kysymyksiin, jotka todella tuottavat ongelmia, lisäävät rahoitusta ja ovat potilaan kannalta hankalia. YTHS ei näitä ongelmia synnytä. Siksi SYL näkee erittäin tärkeänä ja myös yhteiskunnallisesti järkevänä, että YTHS:n toimintaedellytykset turvataan myös terveydenhuollon rahoitusta mahdollisesti uudistettaessa. Toimivaa ei kannata rikkoa.

- YTHS:n rahoitusjärjestelmä on sellainen, ettei se kannusta ns. ylihoitamaan tai tekemään tutkimuksia varmuuden vuoksi. YTHS:n rahoitus poikkeaa muiden Kela-avustettujen terveydenhuollon toimijoiden rahoituksesta. Se ei saa rahoitusta Kelalta toimenpideperusteisesti vaan sairausvakuutuslaissa on määritelty Kela-avustukselle maksimiosuus. Kela tulkitsee olevansa YTHS:n viimesijainen rahoittaja ja korvaa YTHS:n menoja vain sen verran kuin muiden rahoittajien jälkeen jää uupumaan. Opiskelijoiden ja kuntien osalta taas on sovittu vuosittainen opiskelijakohtainen avustus, joka maksetaan YTHS:lle.
- YTHS vastaa yliopisto-opiskelijoiden perusterveydenhuollosta. Kokonaisvastuu on selkeä eikä mahdollista YTHS:lle minkäänlaista osaoptimointia. Opiskelijoita ei pompotella paikasta toiseen eikä kustannuksia pyritä siirtämään jonkin muun tahon kontolle.
- YTHS:llä ei siis ole mitään kannustetta tehdä muuta kuin lääketieteellisesti tarpeellisimmat toimenpiteet. Se ei tavoittele voittoa eikä saa avustusta toimenpidekohtaisesti. YTHS:n kustannukset ovatkin nousseet hyvin kohtuullisesti verrattuna muuhun terveydenhuoltoon. Rahoituksen osalta YTHS:tä ei voi verrata esimerkiksi yksityiseen terveydenhuoltoon eikä YTHS:n kohdalla myöskään realisoidu yksityiseen terveydenhuoltoon liitetyt ongelmat, kuten ylihoitaminen, kalliiden tutkimusten tekeminen varmuuden vuoksi tai jatkuvasti nousevat kustannukset.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry

Jari Järvenpää
puheenjohtaja

Juha Töyrylä
pääsihteeri

Lisätiedot:
sosiaalipoliittinen sihteeri Turkka Sinisalo, turkka.sinisalo@syl.fi, 041 515 2227